

Kunnskapsdepartementet
Postboks 8119 Dep
0032 OSLO

Studieenheten

Saksbehandler: Ingunn Melleby Fremmerlid
Besøksadresse: B R A veien 4, 1757 HALDEN
Telefon: +4769608262
E-post: ingunn.m.fremmerlid@hiof.no

Deres referanse:

Vår referanse: 19/01269-10

Dato: 28.10.2019

Innspill til stortingsmelding - arbeidsrelevans i høyere utdanning

Høgskolen i Østfold (HiØ) takker for muligheten til å komme med innspill til ny stortingsmelding om arbeidsrelevans i høyere utdanning. Høgskolestyret behandlet HiØs samlede innspill til stortingsmeldingen i sitt møte 24.oktober 2019.

For HiØ står samhandling med arbeidslivet helt sentralt i den inneværende strategiperioden. Derfor er også institusjonens visjon: Med samfunnet – For framtiden.

HiØs studieportefølje utgjøres i hovedsak av studier med klart arbeidslivsrelatert profil, inkludert de store profesjonsutdanningene innen helse- og velferdsvitenskap, samt lærerutdanning. Dette er studieprogram som allerede, både gjennom rammeplaner, retningslinjer og EU-direktiv har en naturlig kobling til praksisfeltet. For enkelte av utdanningene utgjør praksis på relevante arbeidslivsarenaer 50 % av utdanningen. I tillegg til at det i mange år har vært tradisjon med utstrakt samarbeid med spesielt kommunene og spesialisthelsetjenesten i disse utdanningene, finnes det også eksempler på samarbeid og samhandling innen eksempelvis ingeniørfag, informasjonsteknologi og en del andre av studieprogrammene i HiØs portefølje. Praksisordningene er derimot ikke like systematiserte i de øvrige studietilbudene som i de store profesjonsutdanningene, og det forekommer til dels store, og naturlige, variasjoner mellom de ulike fagområdene når det gjelder å ta i bruk arbeidsrelevante arenaer i utdanningene.

I HiØs innspill er det spesielt noen forhold vi vil løfte frem:

- For å optimalisere praksisstudier for både studenter og arbeidsliv, er det nødvendig å styrke samhandling mellom ulike departement, både hva gjelder forventningsnivå, tidsbruk og finansiering.
- Bedret samhandling på tvers av departement, eks HOD, KD og KMD, er også nødvendig med tanke på å øke andelen kombinasjonsstillinger, særlig knyttet til avlønning og arbeidsgiveransvar.
- Praksisstudier i utdanninger som ikke har denne tradisjonen er ressurskrevende, både økonomisk og praktisk. Samtidig er HiØs erfaring at mottakere av slike studenter ofte ønsker å selekttere hvem de vil ha, samtidig som de ikke ønsker flerårige kontrakter med utdanningsinstitusjonene.
- Utdanningsinstitusjonenes samfunnsoppdrag handler om mer enn å tilby arbeidslivet den kompetanse man har behov for her og nå, men også om dannelses og evne til kritisk tenkning. Arbeidsrelevans og tradisjonelle akademiske verdier må derfor balanseres.
- Det er uklart hva som legges i at «innovasjons- og nyskappingskompetanse» skal inngå i alle studieprogram.

1. Hovedutfordringer som bør omtales i meldingen.

1.1 I teksten over har jeg trukket opp utfordringer knyttet til arbeidsrelevans i høyere utdanning. Er dere enige i at dette er sentrale utfordringer? Hva vil dere eventuelt fremheve for å supplere eller korrigere utfordringsbildet?

HiØ er enig med statsråden i at det er sentrale utfordringer som trekkes frem. Vi vil i tillegg til å rette noen kommentarer til statsrådets vurderinger også fremheve enkelte andre aspekter som kan tenkes å supplere listen av sentrale utfordringer. HiØ er av den oppfatning av at en innledningsvis definisjon og klargjøring av begrepet arbeidsrelevans er nødvendig for å rydde i ulike begrepsoppfatninger. I en stortingsmelding om arbeidsrelevans bør også forståelsen av begrepet «praksis» gjennomgås. I dag oppfattes det av flere som uklart. I hver enkelt utdanning må formålet med slik praksis være tydelig. Innhold, form og omfang av alle former for praksis må henge nøye sammen med studieprogrammets læringsutbytte og vurderes i lys av fagspesifikke forskjeller og grad av profesjonsorientering.

HiØ vil påpeke at høyere utdanning ikke bare skal bidra til at studentene finner relevant og meningsfylt arbeid, men også bidra til dannelse, til evne til å tenke kritisk. Kritisk tenkning synes å være langt viktigere enn tidligere, i en verden der vitenskap settes under et stadig økende press. I så måte må det derfor være en tydelig balanse mellom fokus på arbeidsrelevans og tradisjonelle, og svært viktige, kjennetegn ved høyere utdanning. HiØ påpeker samtidig at det bør være en pedagogisk målsetning, og en oppgave for utdanningsfaglig ledelse, å koble arbeidsrelevante eksempler inn i tradisjonelt teoretiske emner. Et eksempel kan være i undervisning i tema som evidensbasert praksis innen profesjonsutdanninger. En ting er isolert å fokusere på hva evidensbasert praksis er, vitenskapsteoretiske tradisjoner, samt metode. En annen ting er å trekke inn eksempler fra kommende arbeid om konsekvenser av praksis med manglende evidens.

HiØ mener at det er sentralt for kandidatene at de har tilegnet seg et fundament som gjør at de kan videreutvikle seg og løse oppgaver i ulike sammenhenger. En viktig ferdighet studentene skal tilegne seg, er å «lære å lære» for å tilegne seg ny og endret kunnskap i et livslangt læringsløp. Utdanningene må fokusere på de mer langsiktige behovene i samfunnet, men samtidig sikre at studentenes krav til ferdigheter, kunnskaper og generell kompetanse fungerer godt når de møter arbeidslivet. Kandidatene skal være godt rustet til et arbeidsliv i rask endring. Flere av kandidatene vil vende tilbake til universitet og høyskoler for faglig påfyll i løpet av arbeidslivet sitt, noe som også stiller krav til samarbeid med arbeidslivet om etter- og videreutdanning.

Det er viktig at høyere utdanning og arbeidslivet må ha en forståelse for hverandres samfunnsoppdrag. Innenfor de store profesjonsfagene bør det i større grad stimuleres til kombinasjonsstillinger. Men, kombinasjonsstillinger må etableres med klar forståelse for samarbeid om arbeidsoppgaver fra begge parter. Vi må ikke havne i en situasjon der medarbeidere med kombinasjonsstillinger opplever dobbelt press fra arbeidsgivere. Et annet opplagt problem er ulik avlønning på tvers av sektorene. Dette vil kreve grundig tverrdepartementalt arbeid for optimal utnyttelse. Eksempelvis vil en sykepleier med mastergrad, evt doktorgrad nok tendere til å ha høyere lønn i akademisk stilling i UH enn i helseforetak. En lektor i videregående skole vil ha høyere lønn i videregående enn i UH som universitets- eller høyskolelektor. Dette gir klare utfordringer knyttet til å rekruttere de beste, og til å stimulere til kombinasjoner.

For å stimulere til arbeidsrelevans, både i læringsinnhold og undervisning, bør gode hospiteringsordninger for ansatte etableres i samspill med arbeidsliv/næringsliv. I dag bærer enkelte profesjonsutdanninger preg av lite kontakt, foruten oppfølging av studenter i praksis. Dette gir derimot faglærere liten innsikt om de store endringer som skjer i andre sektorer (eksempelvis helsesektoren). På denne måten kan et opplevd gap mellom teori og praksis opprettholdes, og hospiteringsordninger bør derfor prioriteres. En opplagt hemsko er hvordan slike hospiteringsordninger skal finansieres. Ved HiØ er vi nå i startfasen med å etablere slike ordninger, bl.a på sykepleierutdanningen, og ulike modeller vurderes.

Ved HiØ er vi enige med statsråden i at tilgangen til praksisplasser er for lav i mange studier, og kvaliteten på praksisen varierer. Det er svært problematisk at det å ikke ha tilgang på tilstrekkelig antall praksisplasser skal sabotere muligheten for å utdanne eksempelvis sykepleiere, som blant annet statistisk sentralbyrå har estimert en betydelig mangel på. Vi vil påpeke at et betydelig samarbeid mellom kunnskapsdepartementet og helse- og omsorgsdepartementet er nødvendig i slike tilfeller. Det er dessverre en særlig utfordring at praksisveiledere ikke har avsatt tid til praksisoppfølging, samt oppfølging av studenter. Selv om HiØ tilbyr veiledningskurs, synes deler av problemet å ligge i en svært ulik praksis fra avdeling til avdeling på sykehus, og fra kommune til kommune. Det er derfor behov for et tydeligere koordineringsarbeid på tvers, og ikke minst en tydelig forventning om at studentoppfølging er en sentral oppgave. HiØ er av den oppfatning at ekstern praksis derfor må finansieres opp i tråd med antall studieplasser. Et godt eksempel fra Sykehuset Østfold er hvordan akuttgeriatrisk avdeling nå etablerer egne nettsider med faglig relevant informasjon til studenter. Denne informasjonen er så vidt god at den burde systematiseres for alle avdelinger med studentoppfølging, men siden det ikke ligger klare krav bak, synes dette ikke å bli prioritert.

HiØ er enig med statsråden i at karriereveiledningen og informasjonen til studentene bør styrkes. Samtidig kan man ikke lukke øynene for effekten av de kontinuerte ABE-kuttene, og de begrensningene som dette medfører. Det blir vanskelig å se hvordan man på den ene side skal kutte i administrative kostnader, men samtidig styrke dette og alle andre parametere som sektoren måles på.

1.2 Hvordan mener dere de store omstillingene vi står overfor (digitalisering, grønt skifte, migrasjon, etc.) påvirker samfunnets kompetansebehov, og hvordan bør arbeidslivet og utdanningsinstitusjonene samarbeide for å møte disse?

De pågående og fremtidige endringene i samfunnet vil påvirke arbeidslivet på ulike vis. Utviklingen innenfor teknologi, større fokus på klimaendringer innenfor flere fagområder og økt migrasjon vil kreve større grad av omstillingsevne og vilje til å oppdatere kunnskap etter skiftende behov for å imøtekomme en raskere utvikling. I tillegg til et fundament med god basiskompetanse, må studentene tilegne seg kunnskap som gjør dem i stand til å samarbeide tverrfaglig og være fleksible til endring. Det vil være behov for en endring i studier som tilbys, og økt behov for videreutdanning for å oppdatere kunnskapen til arbeidstakere. Problemstillinger vil bli mer komplekse, noe som vil kreve enda større grad av tverrfaglighet og samarbeid. Det vil sannsynligvis bli økt etterspørsel etter studier med «grønn» profil og fokus innen bærekraft. Det vil være økt behov for kompetanse innenfor det digitale samfunn, dvs. blant annet innen digitalisering innen helse, læring/utdanning, arbeid og kunstig intelligens.

Tverrfaglige utdanningsmuligheter på bachelor, master og ph.d.-nivå vil bli stadig viktigere, ettersom digitalisering og klimaendringer rommer tematikker og utfordringer som går på tvers av de tradisjonelle fagområdene. Dette gir behov for nytenkning i studieporteføljen og gir grobunn for nytt tverrfaglig samarbeid. Utviklingen av studietilbudet må gjøres i dialog med arbeidslivet, slik at læringsutbyttet blir relevant, samtidig som fagmiljøet også må balansere dette opp imot oppdatert forskning. I utarbeidelse av nye studier og ved revidering av eksisterende studier, bør arbeidslivet i enda større grad på banen. Forslag til studieplaner med oppbygging og læringsutbytte, bør sendes ut på høring til relevante arbeidslivsaktører. Vår erfaring er at det muligens er enklere for arbeidslivet å kommentere konkrete planer og forslag til studietilbud enn å melde inn kompetansebehov.

Samtidig som samfunnet gjennomgår stadig raskere forandringer, og behovet for variert portefølje for EVU eller grunnlag for livslang læring øker, kan dagens rammer i studietilsynsforskriften legge begrensninger for et optimalisert tilbud. Dette gjelder blant annet krav om toppkompetanse, og andel i hovedstilling ved institusjonen. Vi ser opplagt behovet for slike rammer i studieprogramporteføljen, men mener man bør vurdere om det er formålstjenlig i arbeidet med EVU og livslang læring.

HiØ er også av den oppfatning at et potensielt nyttig tiltak for framtidens tilbud innen livslang læring, kan være å utnytte potensialet som ligger i digitalisering. For å utnytte potensialet som ligger i et nasjonalt samarbeid om livslang læring, ser vi for oss at arbeidslivet kan få tilgang på fleksible digitale læringsmoduler produsert på

tvers av UH-Norge. I dag vil det ikke være mulig for den enkelte institusjon å til enhver tid produsere tilbud spisset mot arbeidslivets behov. Samlet har derimot UH-Norge styrke til å levere et godt tilbud. HiØ mener derfor at det kan ligge et potensiale i nytenkning på dette feltet, gjerne i form av et nasjonalt koordinerende organ/enhet – gjerne et digitalt universitet om man vil. HiØ innser dog at det er visse aspekter som må klargjøres i forhold til finansiering for produksjon og bruk, samt håndtering av copyright og åndsverk.

2 Samarbeid om høyere utdanning

2.1 Hvordan samarbeider institusjonen strategisk med arbeidslivet om utvikling av studieporteføljen?

Høgskolen ønsker å ha et tett samarbeid med arbeidslivet om utviklingen av studieporteføljen. Samarbeid med arbeidslivet skjer gjennom gjesteforelesninger, studentprosjekter, FoU-prosjekter og klyngesamarbeid, samt medvirkning fra arbeidslivet i studieplanrevisjoner.

I høgskolens interne rutiner defineres det at man ønsker en tydelig forankring i arbeidslivet når man skal etablere nye bachelorstudier. Det er ikke påkrevd en ekstern høring av planer for nye studietilbud, men den faglige kvaliteten må sikres. Dette kan skje ved drøftinger i utvidede faglige fora, drøfting med brukergrupper i samfunns- og næringsliv, eller ved at utkast til studieplaner sendes til utvalgte høringsinstanser for synspunkter og kommentarer. Informasjon om hvordan den faglige kvaliteten på studietilbudet er sikret skal fremgå i saksfremlegget til styret ved nyetableringer.

Når studier allerede er etablert har høgskolen rutiner for periodiske programevalueringer. Panelet som gjennomfører slike evalueringer av studier er ledet av en ekstern programsensor fra en annen utdanningsinstitusjon, men 1-2 representanter fra aktuelt arbeids- eller næringsliv er også representert. Hensikten med periodisk programevaluering er å få et helhetlig, strategisk og eksternt perspektiv på utdanningskvaliteten i studieprogrammet. Studieprogramledelsen får dermed et grunnlag for å vurdere om studieprogrammet skal videreføres slik det er eller om det må foretas justeringer. Periodisk programevaluering gjennomføres for alle gradsgivende studier hvert 5.-6. år. Arbeidslivsrelevans har vært et viktig tema i mange av disse periodiske programevalueringene. Samtidig kan opplagt sammensetning av slike panel vurderes, ikke minst med tanke på hvilke som representerer arbeidslivet. Det bør sikres at deltakere i panelet ikke utelukkende kommer fra lederposisjoner i arbeidslivet, men er aktive utøvere av yrket/yrkene som studiet utdanner til. Utdanningene må i større grad ha mulighet til å utvise mer fleksibilitet i forhold til endringer i samfunnet og endringer i kunnskapsetterspørsel. Samtidig kan ikke utdanningens innhold justeres etter enkeltbedrifters eller institusjoners behov, men institusjonene, nærings- og samfunnsliv bør sammen diskutere hvordan megatrender bør påvirke utdanningene.

Flesteparten av avdelingene ved høgskolen har et såkalt advisory board. Dette er møteplasser mellom fagmiljøet ved høgskolen, arbeidsliv og samfunnsaktører. For eksempel har Avdeling for helse og velferd (HV), advisory board med representanter fra NAV, kommunene og spesialhelsetjenesten. Avdelingen har møter i det som kalles praksisforum med hver enkelt kommune, NAV og Sykehuset Østfold, hvor både saker som omhandler praksisstudier og studiene generelt er en sentral del av agendaen. Det enkelt studieprogram har et programutvalg med representanter fra NAV, kommune- og spesialisthelsetjenesten, høgskolens ansatte og studenter. Disse samarbeidsmøtene på ulike nivå gir et nært, godt og bredt samarbeid med arbeidslivet og praksisfeltet. Samarbeidsavtaler på ulike nivå i organisasjonene er viktig, fra et overordnet til et aktivt utøvende nivå.

Avdeling for ingeniørutdanning har et godt etablert og langvarig FoU-samarbeid med arbeidslivspartene som plattform for gode studentprosjekter. Svært mange av deres bachelor- og masteroppgaver gjøres i samarbeid med arbeidslivet.

Kompetanseforum Østfold er også en samarbeidspartner for høgskolen i forbindelse med kartlegging av arbeidslivets behov. HiØ har både fagpersoner og administrativt ansatte i alle arbeidsgrupper, i prosjektgruppen og i styringsgruppen til Kompetanseforumet, slik at ønsker og behov for innhold i studietilbud kan plukkes opp. Det påpekes derimot at fremtiden for forumet nå er uvisst, gitt regionreformen som trår i kraft fra 1.1.2020. HiØ er i prosess for å etablere nye kontaktflater i møte med ny regionstruktur.

2.2 Hvilke former for utdanningssamarbeid mellom institusjonen og arbeidslivet fungerer godt, og hvilke fungerer mindre godt?

Høgskolen har gode erfaringer med gjesteforelesninger og veiledninger fra bedrifter på bachelor- og masteroppgaver innenfor de fagavdelingene som dette har vært aktuelt. Bruken av advisory boards og "bredere" samarbeidsflater med arbeidslivet har ikke fungert optimalt på alle avdelinger. Der arbeidslivet har vært direkte involvert i arbeid med revisjon av studieplaner har det fungert godt.

Høgskolen har også erfaringer med at kombinasjonsstillinger og hospitering i korte og lengre perioder har vært fruktbart, og det er ønskelig at dette gjøres i større grad.

Dette vil kunne gi enda bedre kontakt med arbeidslivet, og gi muligheter for raskere endringer i studieprogrammet, slik at disse blir faglig oppdaterte og relevante.

Ved avdeling for lærerutdanning fungerer praksissamarbeidet generelt sett svært godt. Det er lett tilgang på praksisbarnehager og praksisskoler, og det er populært å være praksisarena. Det har blitt bygd opp god veiledningskompetanse hos lærerne i praksisskolene over lengre tid, spesielt innenfor barnehagelærerutdanningen (BLU) og grunnskolelærerutdanningen (GLU). Dessverre er det litt lavere kompetanse for praksislærere innenfor praktisk-pedagogisk utdanning (PPU), mest sannsynlig på grunn av lavere formelle kompetansekrav. Det sterkeste virkemiddelet for nærkontakt med arbeidslivet ved avdeling for lærerutdanning, er samarbeidet med *lærerutdanningsskolene*, og snart også *lærerutdanningsbarnehager*. Dette er praksisinstitusjoner som HiØ utvikler et forsterket samarbeid med, både med tanke på praksisarbeid, toveis kompetanseheving, undervisningsutveksling og forskningsprosjekter – både for skolene selv og de ansatte på høgskolen, og for studenter som skriver master- eller bacheloroppgave.

Når det gjelder kontakt med praksisfeltet generelt, er det stor variasjon i formell kompetanse og FoU-erfaring hos både lærerne og skoleeierne. Et hovedproblem for å videreutvikle samarbeid er at det er få lærere som har mastergrad – både med tanke på praksisveiledning for studenter på 2. syklus og faglig (bi-)veiledning på lærerstudenters masteroppgaver. Vi opplever også en manglende tro hos mange lærere på at de selv kan bidra som forskere i prosjekter sammen med oss, et område som har et klart utviklingspotensial.

Råd for samarbeid med arbeidslivet (RSA) Østfold har fungert brukbart. RSA har vært en god samtalepartner i en generell diskusjon om utviklingen av høgskolen i forhold til forventninger arbeidslivet har til våre utdanninger. De har også gitt gode og viktige innspill blant annet i etableringsarbeidet knyttet til doktorgradsstudiet «Det digitale samfunn». Det som synes å styrke rollen til RSA er en tydelig agenda, gjerne tematisk, med innspill fra de ulike deltakerne. Et eksempel på dette er hvordan temaet «det digitale samfunn», som står i kjernen av HiØ's strategiske utvikling, ble belyst av Borregaard, Institutt for Energiteknikk og NAV i HiØ's sist gjennomførte RSA.

2.3 Kvalitetsmeldingen har forventninger om at studieprogrammer skal utvikles i samarbeid med arbeidslivet. Hvordan arbeider institusjonen for å realisere disse forventningene?

Se ovenfor svar på pkt. 2.1. I tillegg har vi et konkret eksempel fra Avdeling for informasjonsteknologi når det gjelder revisjonsarbeidet. I 2018 reviderte avdelingen fire bachelorprogrammer og ett årsstudium. Avdelingens FoU-grupper (med god arbeidslivskontakt) var sentrale i arbeidet, og relevante medlemmer fra arbeidslivet bidro direkte inn i arbeidsgruppene i prosjektet. Dette har fungert godt.

Tilsvarende samarbeid på ulike studieprogrammer; både ved nyetableringer, ved ordinært revisjonsarbeid og ved periodisk programevalueringer, har stort sett fungert godt ved at representanter fra aktuelt arbeidsliv har fått kommentere eller kommet med innspill til studieprogrammenes oppbygning og sammensetning.

2.4 Hvordan arbeider institusjonen med å få arbeidslivet til å tilby muligheter for praksis? Hva trengs for å få flere studenter ut i praksis?

Dette spørsmålet tolker vi dithen at det er praksis i studier uten rammeplanstyrt obligatorisk praksis dette dreier seg om.

I mange av våre bachelor- og masterutdanninger ved Avdeling for informasjonsteknologi og ved Avdeling for ingeniørfag, har vi lang og god erfaring med å utføre og skrive oppgaver i samarbeid med bedrifter og organisasjoner. Studentene arbeider med reelle problemstillinger som arbeidslivet har. Slikt arbeid har ikke nødvendigvis blitt sett på som praksis tidligere, men dette er god forberedelse for studentene før de skal møte arbeidslivet. Mange av de får også jobb i den aktuelle bedriften før endt utdanning.

En utfordring ved noen av våre studier er ikke å få studentene ut i praksis, men å kvalitetssikre oppgaver og samspill mellom veileder/student og oppdragsgiver.

I flere av våre utdanninger har vi også prosjektbasert emner i samarbeid med bedrifter/næringslivet og vi tilbyr også emner der studentene skal ha praksis i en bedrift.

Ved Avdeling for økonomi, språk og samfunn er erfaringene at det ikke har vært tradisjon for å arbeide på denne måten opp imot praksisfeltet. Deres utdanninger er ikke profesjonsutdanninger og har derfor ikke hatt rammeplanstyrt obligatorisk praksis som en del av studieløpene. Arbeidet opp mot praksisfeltet og det å skulle skaffe studentene praksiserfaring blir i stor grad knyttet til individuelle ansattes bidrag. Det er ingen avsatte ressurser eller midler til å støtte opp under ordninger med praksis utover de som er lovpålagt. Det er ikke tilgjengelig info om hvilke bedrifter som kunne tenke seg praksisstudenter og vice versa i forhold til hvilke utdanningsinstitusjoner som trenger praksisplass. Man blir i stor grad avhengig av individuelle nettverk og kontaktbygging, som igjen krever mye ressurser og bruk av tid. Private aktører vil ofte ikke inngå vedvarende avtaler om å ta praksisstudenter, og dette forhandles derfor som oftest fra år til år. Dersom avdelingen hadde noen bedrifter som forpliktet seg til et visst antall studenter i et gitt antall år, ville dette kunne ha bidratt til større forutsigbarhet, samtidig som det gir mulighet for å ta opp et større antall studenter fordi man da har garantier for en del av praksisplassene.

Når det gjelder praksisplasser for studenter i det private næringslivet, er dette ytterligere komplisert, ettersom denne gruppen i større grad vektlegger nytteverdien. De vil ha dyktige studenter som de selv intervjuer på forhånd og som de ser for seg kan bli fremtidige arbeidstakere. De ønsker ofte ikke å inngå generelle og vedvarende avtaler om at de 'blindt' vil gi en student en praksisplass, dette må ofte forhandles fra år til år. Dette krever mye ressurser fra utdanningsinstitusjonen.

Per i dag får virksomheter som tar imot studenter i praksis fra de rammeplanstyrte profesjonsutdanningene betalt. Det gjør ikke bedrifter og virksomheter som tar imot studenter fra andre studieprogram. En viss kompensasjon for å ta imot studenter i praksis kunne ha virket som et incentiv for å få flere praksisplasser også i privat næringsliv/øvrige institusjoner.

Et annet moment i denne sammenhengen er også utfordringene med å kjenne til og ha kunnskap om bedrifter og virksomheter som har behov for og ønsker å ta imot studenter i praksis. OsloMet utarbeider nå 'Arbeidslivsportalen –samhandling mellom utdanning og arbeidsliv'. Denne portalen skal benyttes for å finne institusjoner og bedrifter som ønsker seg studenter i praksis og gi informasjon om utdanningsinstitusjoner som trenger praksisplasser. Om en slik portal kunne utvides til å også romme behov for praksisplasser for de mer disiplinbaserte studiene hadde dette vært svært nyttig. Man kunne også utvide portalen slik at bedrifter kunne legge inn ønskede prosjekter og forskningsområder, slik at studenter på den måten kunne velge relevante og samfunnsaktuelle temaer til sine i bachelor eller masteroppgaver og muligens da samarbeide med relevante bedrifter.

2.5 Hvilke erfaringer har institusjonen med å utvikle samarbeid mellom høyere utdanning og arbeidsliv gjennom internasjonale programmer og samarbeidsarenaer (f.eks. EU-programmer eller strategiske partnerskap med institusjoner i andre land)?

Vi har erfaring med både å sende og motta utvekslingsstudenter på praksisopphold gjennom Erasmus+ programmet. Praksisoppholdet organiseres da av de involverte utdanningsinstitusjonene i samarbeid med praksisstedene. Vi har også inngått bilaterale avtaler både med utdanningsinstitusjoner og organisasjoner utenfor EU/EØS, særlig i Afrika, om organisering og tilrettelegging av studentpraksis.

I tillegg har vi for eksempel fått støtte fra programmet InternAbroad, til praksismobilitet i Brasil og nå nylig fra NOTED, til blant annet praksismobilitet i Zanzibar.

Vi har også hatt ansattmobilitet innenfor Erasmus+ Global med Kina som har involvert arbeidslivsorganisasjoner og bedrifter på både norsk og kinesisk side.

Studenter innenfor særlig helse- og sosialfag, men også innenfor andre fagområder etterspør praksismuligheter i utlandet, og gir uttrykk for at de vurderer det som lærerikt. Det er enklest å få til god tilrettelegging når praksisen er integrert i utdanningen. Generelt er det krevende å få til praksisopphold for innreisende studenter, særlig innenfor helse- og sosialfag hvor praksis er obligatorisk og hvor det nasjonalt er stor etterspørsel etter praksisplasser, og hvor praksisplassene i en del tilfeller kvier seg for å måtte veilede på engelsk. Erfaringen er imidlertid at skal vi få til praksisplasser for våre egne studenter i utlandet gjennom våre partnerinstitusjoner så er det nødvendig med gjensidighet i utvekslingsavtalene. Samarbeidsinstitusjonene innen høyere utdanning vil ikke ta imot våre utvekslingsstudenter på praksisopphold med mindre de også kan sende til oss. Mangelen på praksisplasser og personell som kan veilede innreisende studenter på engelsk er en utfordring og et tilbakevendende tema i dialogen med praksissteder som HiØ benytter for egne studenter. Ofte er det enklere å få til praksis gjennom institusjoner utenfor UH-sektoren, fordi det ikke på samme måte krever gjensidighet i utvekslingsavtalene.

2.6 Hvordan kan universitetene og høyskolene bidra til at arbeidslivet får bedre kunnskap om kandidatenes kompetanse, inkludert for ph.d.-kandidatene? Hvordan fungerer læringsutbyttebeskrivelsene i kommunikasjonen med arbeidslivet?

Her vil det nok være et tydelig skille mellom profesjonsbaserte og disiplinbaserte studieprogram. I mange tilfeller har de disiplinbaserte studieprogrammene et større behov for markedsføring og synliggjøring av innholdet og læringsutbyttene sine, enn det de kjente profesjonsutdanningene har.

Hvordan arbeidslivet skal få større kjennskap til kandidatenes kompetanse sammenfaller i stor grad med de aktivitetene som har vært omtalt tidligere i forbindelse med praksis og samarbeid med arbeidslivet. Kandidatene må få kontakt med praksisfeltet på ulike måter, slik at arbeidslivet får kjennskap til innholdet i studieprogrammet og hva læringsutbyttet går ut på. I tillegg kan utsending av nyhetsbrev med omtale av studentprosjekter til aktuelle mottakere i arbeids- og samfunnslivet bidra til å øke kjennskapen til studieprogrammer. Ved avdeling IT jobbes det strategisk for å løfte frem gode studenthistorier på nettsider og i sosiale medier.

Læringsutbyttebeskrivelsene blir drøftet i forbindelse med de periodiske programevalueringene. Her er, som tidligere nevnt, arbeidslivet representert. Det samme gjøres i noen grad i arbeidet til advisory board. I de studiene hvor studentene skal ut i praksis er læringsutbyttebeskrivelsene viktige for å kommunisere tydelig hva studentene skal lære. Erfaringen fra avdeling IT knyttet til læringsutbyttebeskrivelser er at dette kun unntaksvis benyttes som kilde til informasjonen om hva slags kunnskap og ferdigheter studentene oppnår, både fra studentenes og arbeidslivets perspektiv.

For alle lærerutdanningene våre er det god grunn til å tro at både studentene selv og framtidige arbeidsgivere har god kunnskap om kandidatenes kompetanse og hvordan denne kan brukes i arbeidslivet. Vi har også

inntrykk av at læringsutbyttebeskrivelsene kommuniserer godt, og spesielt i de utdanningene som er NOKUT-akkrediterte er det lagt inn et stort arbeid med disse.

3. Samarbeid om studentenes læring

3.1 Universiteter og høyskoler samarbeider med arbeidslivet om studentenes læring på mange måter (for eksempel ved bruk av praksis, reelle oppgaver fra arbeidslivet, gjesteforelesere, delte stillinger, etc.). Hva er erfaringene med og omfanget av slikt samarbeid? Hvordan kan slikt samarbeid bygges ut? Hvordan arbeider institusjonen med å rekruttere undervisere med erfaring fra arbeidslivet?

Avdeling for ingeniørfag:

Avdelingen mener at de har gode erfaringer når det gjelder samarbeid med arbeidslivet, spesielt når det gjelder bacheloroppgaver. Så å si alle oppgavene er skrevet med oppgaver gitt av næringslivet. Siden spesifikke krav til fagmiljø iht. Studietilsynsforskriften har fokus på formell kompetanse, blir det naturlig nok kriterier som får høyere prioritet enn næringslivserfaring i ansettelsesprosesser. En formulering som ofte benyttes i utlysningstekster og som indikerer at vi også ønsker medarbeidere med næringslivserfaring er f.eks. en formulering av typen «*Vi legger videre vekt på at den som ansettes har relevant yrkeserfaring og nettverk, gode kommunikasjonsevner..*»

Avdeling for informasjonsteknologi

Avdelingen har omfattende bruk av gjesteforelesere, og også noen tilknyttede 2-erstillinger med daglig arbeid utenfor academia. Samarbeidet kan bygges ut dersom det skapes bedre rom for differensierte tilsettinger mtp FoU og undervisning. Pr. i dag er det en overordnet forventning om at vi ansetter personer med førstekompetanse. Ved å åpne for renere undervisningsstillinger/forskerstillinger kan det bli lettere å hente inn f.eks. 20%-stillinger fra arbeidslivet. En utfordring med dette kan være at samspillet mellom FoU og undervisning undergraves.

Avdeling for lærerutdanning

Alle grunnskolelærerstudenter har en ukes obligatorisk undervisning i den tverrfaglige metoden Storyline. GLU 1–7 har *medborgerskap* som tema (første studieår). GLU 5–10 har *bærekraft* som tema (andre studieår). Her inviteres lærere fra praksisfeltet inn til å delta sammen med studentene, bl.a. for at studentene skal kunne teste denne metoden ut i praksis. I Storyline står dybdelæring og tverrfaglighet i fokus, og fortellinga danner ramme og kontekst for en rekke hendelser som legger til rette for at deltakerne får eierskap og kontroll over læringsforløpet. Gjennom storylinen oppstår det overraskende momenter og utfordringer som skal stimulere til undring, engasjement og utforskende aktiviteter. Grunntanken om dybdelæring og tverrfaglige temaer på tvers av fag og samarbeid gjør at Storyline tilrettelegger for styrking av en rekke ferdigheter for det 21. århundre og kompetanse som er sentralt for framtidens skole. Ferdigheter som kritisk tenkning, problemløsning, kreativitet, innovasjon, kommunikasjon og samarbeid er sentralt både lokalt og globalt, og reflekteres i politiske dokumenter verden rundt.

Når det gjelder rekruttering av undervisere med erfaring fra arbeidslivet, så er det også her et problem med manglende formell kompetanse hos lærerne i praksisfeltet (– MA), spesielt med tanke på fast ansettelse (– ph.d.). Men mange av de som har vært ansatt på LU en stund, har mye erfaring fra arbeid i skole og barnehage selv. Noen fag bruker aktivt lærere fra skole og barnehage som gjesteforelesere, men når vi ikke gjør dette mer enn vi gjør i dag, så handler det trolig delvis om lav selvtilit hos lærerne i praksisfeltet til at de kan bidra i undervisninga på campus, og delvis en opplevelse fra de høgskoleansatte om for dårlig tid til å rekke alle fagtemaer i de ukene som det ikke er praksis eller andre tverrfaglige temaer. Delte stillinger skulle vi gjerne hatt mer av, spesielt stipendiatstillinger på sikt når flere lærere får mastergrad og kan gå videre på syklus 3.

Avdeling for økonomi, språk og samfunn

På studiet *Bachelor i internasjonal kommunikasjon* har vi obligatorisk arbeidspraksis for studentene som varer i 3 mnd. Avdelingen har et godt samarbeid med næringslivet, men bruker mye ressurser på å finne praksisplasser, forberede studentene for arbeidslivet, CV skriving og intervjutrening samt oppfølging i praksisperioden. Studentene får mye igjen for å ha vært i praksis, blant annet relevant erfaring, knyttet kontakter og testet ut sine kunnskaper og teori i praksis. Praksis og oppgaver fra næringslivet er utrolig viktig og verdifulle også for å sikre at studieporteføljen endres i takt med, eller ligger foran, behovet i markedet. Studieporteføljen for BIK endres kontinuerlig på bakgrunn av info og tilbakemeldinger som vi får via praksis og oppdrag fra næringslivet, for eksempel startet vi i fjor med et nytt emne i videoproduksjon grunnet tilbakemelding fra næringslivet om at dette er kunnskap studentene mangler og i nåværende studieår vil studenten publisere podcaster av samme årsak..

3.2 Hvordan kan universiteter og høyskoler og arbeidslivet samarbeide for å øke arbeidsmarkedstilknytningen i studieprogrammene i disiplinlag, som for eksempel i humaniora, samfunnsvitenskap og naturvitenskap?

Dette er først og fremst aktuelt for vår Avdeling for økonomi, språk og samfunnsfag. I ett av studieprogrammene våre, *Bachelor i internasjonal kommunikasjon*, brukes det ofte tidligere studenter som har kommet ut i relevante stillinger tilbake igjen i undervisning. Bruk av gjesteforelesere kombineres i arbeidet med å arrangere /ordne praksisplasser. Det å ha alumni og god kontakt med tidligere studenter er fordelaktig og de er ofte veldig positive til å komme tilbake og å bidra inn i studiet de selv tidligere har vært en del av. Disse erfaringene kunne med fordel videreutvikles for flere av studieprogrammene våre.

3.3 Hva er de viktigste grepene for å sikre at studentene får god informasjon og veiledning om hvordan de kan bruke kompetansen sin i arbeidslivet?

Høgskolen har studieveiledere og faglærere stiller opp når studenter henvender seg uformelt. Vi informerer også indirekte via å arrangere befaringer og karrieredag, der studentene selv kan møte personell fra næringslivet. Et veldig konkret tiltak fra Avdeling for ingeniørfag, er at vi noen ganger under bedriftsbesøk, ber bedriften sette av noe tid der f.eks. en yngre medarbeider (som ofte selv har vært student ved vår skole) forteller om sin vei fra skolebenken til arbeidslivet.

Ved Avdeling for informasjonsteknologi er det utarbeidet et introduksjonsemne som er felles for tre av avdelingens fire bachelorprogrammer. I dette emnet, «Teknologi og samfunn», ble det i år avholdt en utvidet forelesning med inviterte alumni-studenter og andre arbeidslivsrepresentanter som fortalte om sin "reise" fra utdanning til jobb i forskjellige arbeidslivsområder. Dette ble tatt godt imot av studentene, og er gjort nettopp for å styrke studentenes forståelse av egne muligheter, og å inspirere til innsats utover "pensum".

Innovasjons- og nyskappingskompetanse skal inngå i alle studieprogram, jf. Nasjonalt kvalifikasjonsrammeverk. Mange institusjoner har også egne studietilbud og studentaktiviteter som bidrar til innovasjon og entreprenørskap. Hvordan arbeider institusjonen for at studentene skal øke sin kompetanse på dette området?

I fjerde studieår har studentene ved lærerutdanningene et entreprenørskapsprosjekt i samarbeid med Ungt Entreprenørskap Østfold. Dette er obligatorisk for alle våre studenter, og består av et 30-timerskurs som studentene gjennomfører i samarbeid med praksisfeltet og i tilknytning til praksisperioden fjerde år. Hovedmålet er at studentene skal kunne møte nye utfordringer innafor kreativitet, pedagogikk, metodikk og nye roller for lærere og elever i en utvida læringsarena med positive holdninger. Studentene skal lære å bruke entreprenørskaps-tanker til å skape et elevaktivt læringsmiljø og styrke kontakten mellom arbeidet i klasserommet og samfunnet rundt skolen.

Ved avdeling for informasjonsteknologi har man innarbeidet innovasjons- og nyskapingskompetanse i sin tilrettelegging av åpne lab`er som Makerspace/Fablab, der studentene kan utforske og innovere både i studier og på fritid.

Avdeling for ingeniørfag tilbys bachelorprogrammet *Innovasjon og prosjektledelse*. Dette studieprogrammet jobber mye i prosjekter, ikke bare med eksterne samarbeidspartnere/arbeidslivet, men også sammen med studenter fra andre studieprogram; både ingeniørprogram og studieprogram innen helse og velferd. Studentene har deltatt i NM for studentbedrifter i flere år, og i 2018 vant en gruppe prisen for beste forretningsplan. På campus i Fredrikstad er også Drivhuset lokalisert. De fasiliteter for studenter som har startet eget selskap eller har en entreprenør i magen og hjelper til med å skape mer robuste unge entreprenører.

4. Myndighetsnivå

4.1 Hva er barrierene for samarbeid i dagens system? Er det for eksempel forhold i lov og forskrifter som hemmer samarbeid om utdanning mellom universiteter og høyskoler og arbeidslivet?

Avdeling for informasjonsteknologi og Avdeling for økonomi, språk og samfunn peker begge på utfordringer i forhold til arbeidslivets forventninger til studenter i praksis. Arbeidslivsaktører ønsker i en del tilfeller gratis konsulenthjelp og vil gjerne ha utført en konkret oppgave. Utdanningsinstitusjonen kan ikke garantere for kvaliteten på studentenes arbeid og må ivareta læringsutbyttet i studieprogrammene, samt den akademiske kvaliteten på prosjektene.

Avdeling for økonomi, samfunn og språk ser ingen momenter i lov og forskrift som hemmer samarbeid. Det er mer mangel på systemer for praksisgjennomføring som utgjør den store utfordringen, og man er i stor grad prisgitt den enkelte fagansattes bidrag. Det er heller ingen avsatte ressurser eller midler til å støtte opp under ordninger med praksis utover de som er lovpålagte. Se for øvrig ytterligere omtale i punkt 2.4.

4.2 Hvilke tiltak kan tilrettelegge for bedre samarbeid om høyere utdanning? Hva kan myndighetene eventuelt bidra med?

Når det gjelder helse- og sosialfagutdanninger kan samarbeid og koordinering mellom involverte departementer (Kunnskapsdepartementet, Helse- og omsorgsdepartementet) gi positive konsekvenser i samarbeidet mellom utdanningsinstitusjoner og arbeidsliv. Det er viktig at partene, både universiteter og høyskoler og praksisfeltet har de samme forpliktelsene til praksisstudier og studentenes læring i praksis.

Avdeling for lærerutdanning ved HiØ har flere kommentarer til dette punktet:

Gratisprinsippet i utdanningssystemet.

Praktisk-estetiske fag har lavere prioritet enn mer teoretiske fag i både grunnskole og høyere utdanning. I skolen kan disse fagene ha en funksjon som sosialt utjevner, siden f.eks. svømming og vinteraktiviteter er mer utbredt blant etniske nordmenn og middelklasse / høyere sosiale lag, og aktivitetene vil dermed være inkluderende for de som ellers er utenfor. Verken høgskolen eller grunnskolene har ressurser til å utvikle mer samarbeid her. Vi vil gjerne invitere samarbeidsskoler og barnehager til høgskolen for f.eks. svømmeundervisning, inkl. praksis for studenter, men det finnes ikke penger til å frakte barna til svømmehallen, verken hos høgskolen eller skolene/barnehagene. Samtidig står det i kommende læreplaner for grunnskolen at elevene skal ha undervisning i ulike miljø til ulike årstider, og elever skal ha overnattingsturer. Grunnskoler får midler slik at 'gratisprinsippet' kan følges. Det får ikke lærerutdanningsinstitusjonene, samtidig som man der også mener at gratisprinsippet skal følges. Overnattingsturer og turer med utendørs feltarbeid var tidligere obligatorisk i våre studier, men nå må turene være frivillig pga. kostnader for studentene. Vi kunne gjort våre utdanninger mer praksisrelevante og erfaringsbaserte for alle studenter dersom det hadde vært nasjonale støtteordninger her.

Insentiver for kompetanseheving til mastergrad

Videre etterspør vi mer press på kommuner og skoler for bedre vilkår slik at mange flere lærere kan ta mastergrad. Per i dag vet vi om mange som gjerne vil starte på våre deltids-utdanninger på masternivå, men som ikke får nok praktisk og/eller økonomisk tilrettelegging fra sin skoleeier til at det er mulig å gjennomføre.

Barnehagelærerutdanning og forskningssamarbeid

Det bør også bli utvidet nasjonal støtte til lærerutdanningsbarnehager, slik at de kan utvikles på lik linje med lærerutdanningsskolene. Og samtidig mer statlig støtte til stipendiatstillinger innafor barnehagefeltet, målretta slik vi har fått til de sentrale fagfeltene innafor 5-årig GLU – også med tanke på utviding av mastergradsporteføljen innafor barnehagelærerutdanning.

Veiledningskompetanse hos praksislærere i PPU

Som nevnt ser vi at det er lavere kompetanse innafor veiledningspedagogikk hos praksislærere i praktisk-pedagogisk utdanning. Vi har et ønske om at de *formelle kravene* rundt dette blir like høye i PPU som i GLU; vi ser ingen gode grunner til at kravene skal være lavere i PPU, heller høyere siden mange av studentene her vil ha mindre pedagogisk og didaktisk fagbakgrunn enn studenter fra integrerte lærerutdanningsprogram.

5. Eksempler

Jeg ber om 1–3 eksempler på godt samarbeid med arbeidslivet om høyere utdanning. Jeg vil at eksemplene også skal synliggjøre hvor omfattende samarbeidet er, for eksempel hvor mange fagmiljø og/eller studenter som er involvert.

DigiLU – Digitalisering av lærerutdanning

Høgskolen i Østfold satser på moderne fremtidsrettet lærerutdanning gjennom prosjektet «Digitalisering av lærerutdanning» (DigiLU). Hovedmålet med prosjektet er å øke den profesjonsfaglige digitale kompetansen (PfdK) i grunnskolelærerutdanningene, dette gjøres ved å integrere dette som en del av fagundervisningen og som en del av praksisopplæringen.

Prosjektet har tre hovedområder:

- 1)** kompetanseheving av fagansatte,
- 2)** undervisning av fagintegreerte PfdK-moduler i samarbeid med praksisskolene, og
- 3)** kunnskaps- og erfaringsspredning om PfdK i lærerutdanninga.

Fagdidaktikk står sentralt i prosjektet og profesjonsfaglig digital kompetanse skal integreres på fagenes premisser. Fagansatte, lærere i IKT, og lærere ved praksisskolene utvikler undervisningsmoduler med forskjellige tema fra Rammeverk for PfdK. Alle fagansatte som er tilknyttet grunnskolelærerutdanningene og etter- og videreutdanning for lærere er deltakere i prosjektet. Internt ved HiØ samarbeides det med Avdeling for informasjonsteknologi, biblioteket og Pedagogisk utviklings- og læringscenter. Eksternt samarbeides det med Os skole, Hjortsberg skole og Rødsberg ungdomsskole, samt Inspiria Science Center. De ulike deltakergruppene deler sine erfaringer og refleksjoner og gir tips til undervisning i en digital skole under [Stemmer fra prosjektet](#). DigiLU finansieres av Kunnskapsdepartementet.

Ungt entreprenørskap

I fjerde studieår har studentene et entreprenørskapsprosjekt i samarbeid med *Ungt Entreprenørskap Østfold*. Dette er obligatorisk for alle våre studenter, og består av et 30-timerskurs som studentene gjennomfører i samarbeid med praksisfeltet og i tilknytning til praksisperioden fjerde år. Hovedmålet er at studentene skal kunne møte nye utfordringer innafor kreativitet, pedagogikk, metodikk og nye roller for lærere og elever i en utvida læringsarena med positive holdninger. Studentene skal lære å bruke entreprenørskaps-tanker til å skape et elevaktivt læringsmiljø og styrke kontakten mellom arbeidet i klasserommet og samfunnet rundt skolen.

Bachelorprosjekter og EXPO

De aller fleste bacheloroppgaver ved avdeling for ingeniørfag gjøres i samarbeid med arbeidslivet, -noen oppgaver gjøres som en del av ansattes forskning. I prosjektperioden arbeider studentene med reelle problemstillinger som oppdragsgiverne har og i juni hvert år arrangeres EXPO. Her stiller studentene ut sine oppgaver og utstillingen er åpen for publikum. Hit kommer oppdragsgivere, potensielle arbeidsgivere, øvrig næringsliv, medstudenter og elever fra videregående skoler. Studentene står på stand i to dager og holder foredrag om sine prosjekter. EXPO ble i 2019 arrangert for 27. gang og 57 prosjekter ble stilt ut. Denne kontakten og samarbeidet med arbeidslivet er svært viktig for høyskolen, spesielt for ingeniøravdelingen. For mer informasjon om EXPO, se <https://www.hiof.no/ir/om/expo/>.

6. Supplerende spørsmål om kvalitet og relevans i obligatorisk praksis for helse og sosialfag- og lærerutdanning

Helse- og sosialfagutdanninger

Meld. St. 13 (2011–2012) Utdanning for velferd – Samspill i praksis la grunnlaget for et tettere samarbeid mellom tjenestene og universitetene og høyskolene om helse- og sosialfagutdanningene for å møte tjenestenes kompetansebehov. Helse- og sosialfagutdanningene styres gjennom en felles rammeplan og nasjonale retningslinjer for den enkelte utdanning. Styringssystemet skal sikre kvalitet og relevans i utdanningene og har som mål at utdanningene og tjenestene samarbeider mer om det faglige innholdet i utdanningene. Universitets- og høyskolerådet sluttførte i 2016 et prosjekt (Praksisprosjektet) som belyste flere utfordringer med praksisstudier i helse- og sosialfagutdanningene, og kom med forslag til løsninger. God kvalitet i praksisstudiene er viktig for den totale kvaliteten på utdanningene.

Sett i lys av dette kunnskapsgrunnlaget, hva er de største utfordringene for et gjensidig samarbeid mellom institusjonene og tjenestene? Hvilke tiltak kan være egnet for å løse utfordringene?

En utfordring for et gjensidig samarbeid UH-sektoren og praksisfeltet er at kommunene ikke tilføres ressurser til opplæring av studenter i praksis. Flere veiledere og praksissteder etterspør honorar for det arbeidet de utfører. Tidspress og mange oppgaver i spesialisthelsetjenesten kan være en utfordring for samarbeid og veiledning i praksisstudiene.

Hva kjennetegner et velfungerende samarbeid mellom utdanningene og praksisfeltet, og hvordan bidrar et slikt samarbeid til utvikling av utdanningene?

Et velfungerende samarbeid kjennetegnes ved jevnlig møteplasser, avklarte forventninger, god dialog og gode relasjoner. Faste møteplasser er en forutsetning for et velfungerende samarbeid.

Hvordan kan samarbeidsavtalene mellom institusjonene og tjenestene bidra til økt kvalitet og relevans i praksis i helse- og sosialfagutdanningene?

Samarbeidsavtaler forplikter begge parter, skaper forutsigbarhet og gir grunnlag for gode samarbeidsforhold. Samarbeidsformene som nevnes over gir et godt grunnlag for slikt samarbeid.

Hvordan bidrar samarbeidsorganer til å skape gode rammer for blant annet praksisstudier, kombinerte stillinger, veilederkompetanse, FoU og tjenesteinnovasjon?

Avdelingens ledelse og studieprogrammer deltar i samarbeidsorganer på ulike nivåer. Noen er faste møteplasser med vekt på å oppdatere, avklare, diskutere og løse problemstillinger med felles interesser. Det opprettes også møteplasser av kortere varighet med tidsbegrenset oppdrag. Eksempler på dette kan være arbeidsgrupper med representanter fra praksisfelt inn i studieplanarbeid, praksisprosjekter, arrangere fagdager, mm. Det inviteres også til opplærings- og dialogmøter med praksisveileder for å avklare og styrke veilederrollen før praksisperioder. Samarbeidsorganer på flere nivåer avdekker også felles faglige interesser og utfordringer knyttet til innovasjon, kritisk tenkning og kunnskapsbasert praksis.

De nye retningslinjer for helse- og sosialfagutdanninger åpner for nye måter å gjennomføre praksisstudier på. Hvordan ser institusjonen for seg at nye praksismodeller kan bidra til økt læring og samarbeid mellom tjenestene og UH-sektoren?

Når det gjelder sykepleierutdanningen er det positivt at fokuset i nye retningslinjer har tyngde på sluttkompetanse og læringsutbytte, og har mindre fokus på arena. Dette legger til rette for økt læring og bedre kvalitet i praksisstudiene. Det er viktig og sentralt at studentenes læring og læringsutbytte i større grad styrer hvor studentene gjennomfører sine praksisstudier. I dag kan det virke som at praksissted er viktigere enn hva som kan læres på det enkelte sted.

For øvrig mener vi at i ny forskrift for sykepleierutdanningen blir handlingsrommet i EU-direktivet tolket og beskrevet stammere for hva som defineres som praksisstudier, enn tidligere rammeplan åpnet for. Det kan synes som om EU direktivet ikke harmonerer med dreiningen mot læringsutbytter i forskriften.

Lærerutdanning:

Kvaliteten i lærerutdanning avhenger av innsats både fra lærerutdanningsinstitusjonene og fra skolene og barnehagene der studentene har praksis. Et hovedgrep i strategien Lærerutdanning 2025 er derfor styrket samarbeid mellom aktørene i lærerutdanningsfeltet og partnerskap mellom skole- og barnehageeiere og lærerutdanningsinstitusjoner. For å følge opp strategien er det opprettet to nye fora, et partssammensatt forum (NFLP) og et ekspertråd (Faglig råd).

Hva er de viktigste utfordringene for et gjensidig samarbeid mellom aktørene i lærerutdanningsfeltet og barnehageeierne, og hvordan kan de etablerte samarbeidsforaene bidra til å møte disse?

De viktigste utfordringene for videreutvikling og gjensidig samarbeid mellom lærerutdanning og arbeidsliv er manglende mastergrad og/eller forskningserfaring blant de ansatte i praksisfeltet, og delvis manglende forståelse for dette hos deres ledere.

- Skoleeiere må få bedre forståelse for viktigheten av kompetanseheving til masternivå blant deres ansatte, og viktigheten av at deres ansatte bidrar i forskningssamarbeid med høgskolen.
- Det bør legges bedre til rette for lærere slik at de kan ta en mastergrad, og samtidig knytte intensiver til kompetansehevingen
- På sikt bør flere lærere i praksisfeltet også ta doktorgrad, gjerne i delte stillinger, og/eller være faste samarbeidspartnere i forskning.
- Utdanningsinstitusjonene kan bli enda bedre på å tydeliggjøre praksis-relevansen i de enkelte utdanningene, samtidig som praksislærerne og praksisinstitusjonene tar mer ansvar for å lære studentene fag og teori i praksis.

Hva kjennetegner et velfungerende samarbeid mellom utdanningene og praksisfeltet, og hvordan bidrar samarbeidet til utvikling av utdanningene?

Kjennetegn på et velfungerende samarbeid er likeverdighet og respekt mellom fagansatt og praksislærer i skolen på de respektive arenaene (studiested og praksissted). Høgskolen ser et behov for aktive møteplasser og praksisfundert undervisning som er understøttet av profesjonsrettet forskning, og gjerne samarbeid der både praksislærere og undervisere er inne og aktive i hverandres praksis/undervisning.

Med hilsen

Lars-Petter Jelsness-Jørgensen
rektor

Dette dokumentet er elektronisk godkjent, og har derfor ikke håndskrevne signaturer.